

unicef

for alle verdens børn

Elevs rolle og indflydelse i skolebestyrelsen

UNICEF Danmark & Danske Skoleelever

Elevs rolle og indflydelse i skolebestyrelsen
UNICEF Danmark & Danske Skoleelever

Den Danske UNICEF Fond
Rentemestervej 62
DK-2400 København NV

Telefon: (+45) 35 27 38 00
Hjemmeside: www.unicef.dk
E-mail: unicef@unicef.dk

Forsidefoto ©UNICEF 2022

Indhold

Introduktion	4
Sådan har vi gjort	7
Metodisk ramme for undersøgelsen: Børnekonventionens artikel 12	8
Opsummering af undersøgelsens resultater	10
Anbefalinger	12
Analyseafsnit 1: Elevernes adgang og valg til skolebestyrelserne	14
Analyseafsnit 2: Kvaliteten af elevernes deltagelse i skolebestyrelsen	20
Analyseafsnit 3: Elevers forskellige former for indflydelse	28
Analyseafsnit 4: Det inkluderende skoledemokrati	36

Introduktion

I Danmark har vi en stærk tradition for demokratisk valgte skolebestyrelser. Her sidder lærere, forældre og ofte elever sammen med skoleledelsen. I fællesskab har de ansvaret for "at sætte en retning for skolens udvikling", som det hedder i Folkeskoleloven. Ikke alle skoleelever har imidlertid en lovfæstet ret til at være repræsenterede i skolernes bestyrelser. Eksempelvis er det på privat- og friskoler skoleledelsen, der beslutter, om elevrådsrepræsentanterne har adgang til bestyrelsesmøderne.

Blandt de elever, der har ret til at sidde med ved skolens vigtigste beslutningsbord, er der stor forskel på, hvordan de bliver inddraget i beslutningsprocesserne. Også selvom de formelt set er ligestillet med bestyrelsens øvrige medlemmer.

Danske Skoleelever og UNICEF Danmark har derfor ønsket at kortlægge elevernes rolle i grundskolens bestyrelser. Ifølge Børnekonventionens artikel 12 har børn og unge nemlig ret til at have indflydelse på beslutninger, der har betydning for deres liv.

Børn og unge tilbringer en meget stor del af deres tid i skolen. Skolebestyrelsen har til opgave at "fastsætte principper for skolens virksomhed", og drøfter alt fra elevtrivsel over skolegårds indretning til skole-hjem-samarbejdet og skolens budget. De beslutninger, der bliver truffet i dette skoledemokratiske organ, har derfor stor indflydelse på elevernes hverdag og trivsel.

Med undersøgelsen sætter vi fokus på, hvordan elevinddragelsen i skolebestyrelserne fungerer set fra elevernes perspektiv. Den afdækker både, hvor elevinddragelse halter, og hvor det fungerer godt. I rapporten har vi bestræbt os på at give eleverne ordet ved at benytte mange af deres citater og udsagn fra undersøgelsen.

Vi håber, at de voksne i skolebestyrelserne – forældre, lærere, skoleledelse og andre – såvel som politikere og kommunale skolechefer vil læse med og blive inspireret til at arbejde videre med god elevinddragelse i skolebestyrelsesarbejdet.

God læselyst!

Sådan har vi gjort

Rapporten bygger på en spørgeskemaundersøgelse udformet af UNICEF Danmark og godkendt af Danske Skoleelever. Bl.a. har fem yngre ansatte og medlemmer af Danske Skoleelever testet, om undersøgelsesspørgsmålene var forståelige og relevante for dem.

Efterfølgende har Danske Skoleelever sendt spørgeskemaet ud til et stort flertal af danske grundskoler – offentlige som private.

Den enkelte skole er i vores henvendelse blevet bedt om at sende skemaet videre til forpersonen for elevrådet og elevrepræsentanterne i skolebestyrelsen – hvis der vel og mærke er elevrepræsentanter i bestyrelsen.

Der er ifølge Børne- og Undervisningsministeriet 2.399 grundskoler i Danmark. Det omfatter folkeskoler, herunder specialskoler, fri- og privatskoler, efterskoler, kommunale ungdomsskoler, kommunale internationale skoler samt skoler på dagbehandlingstilbud, behandlingshjem og anbringelseshjem. I undersøgelsen betegner vi folkeskoler uden nogen særlig pædagogisk profil eller målgruppe for "almene folkeskoler".

Eleverne på almene folkeskoler, specialskoler og ungdomsskoler har ret til at have repræsentanter i skolebestyrelserne jf. folkeskoleloven. Det er ikke tilfældet for elever på fri- og privatskoler, ej heller for elever på efterskoler, dagbehandlingstilbud og behandlingshjem. Et stort antal fri- og privatskoler har alligevel elever med i bestyrelsen.

I analysekapitel 1 undersøger vi bl.a. repræsentation i og valg til skolebestyrelsen på

tværs af tre skoletyper: Almene folkeskoler, specialskoler samt privat- og friskoler. Vi har fravalgt at lave en selvstændig analyse af elevrepræsentationen i bestyrelserne på efterskoler, kommunale ungdomsskoler, kommunale internationale skoler samt skoler på dagbehandlingstilbud, behandlingshjem og anbringelseshjem, da respondentgrundlaget i disse kategorier er for lille.

I skoleåret 2021 / 2022 gik 75 pct. af elever i Danmark på en folkeskole, der i følge lovgivningen både omfatter almene folkeskoler og specialskoler. 18 pct. af skoleelever gik på en fri- eller privatskole. Flertallet af børn i Danmark går altså på disse skoler.

Undersøgelsen baserer sig på spørgeskemabesvarelser fra 506 elevrepræsentanter. Dermed er vi i stand til at tegne et dybdegående billede af omfanget og kvaliteten af elevinddragelsen i skolebestyrelserne i landets grundskoler.

Dataindsamlingen er foretaget i perioden 13. november til 5. december 2022.

Metodisk ramme for undersøgelsen

I undersøgelsen belyser vi omfanget og kvaliteten af elevinddragelsen i de danske grundskolers bestyrelser med udgangspunkt i FN's Børnekonventions artikel 12. Den giver børn og unge ret til at have indflydelse på beslutninger, som har betydning for deres liv. Her står der bl.a.:

“Deltagerstaterne skal sikre et barn, der er i stand til at udforme sine egne synspunkter, retten til frit at udtrykke disse synspunkter i alle forhold, der vedrører barnet; barnets synspunkter skal tillægges passende vægt i overensstemmelse med dets alder og modenhed.”
(FN's Børnekonvention, artikel 12, stk. 1.)

Når det konkret handler om elevdeltagelse i skolebestyrelserne, betyder det bl.a., at eleverne skal støttes i, og opfordres til at udtrykke deres synspunkter. De voksne skal således aktivt opsøge elevernes perspektiv. Det skal de i alle situationer og ved alle – direkte og indirekte - beslutninger med indvirkning på eleverne. Det betyder også, at elevernes synspunkter skal tillægges passende vægt i forhold til alder og modenhed. Jo ældre og

mere modne eleverne er, jo større vægt skal deres mening tillægges i beslutningerne.

Hvordan skaber man reel børne- og ungeinddragelse?

Juraprofessor ved University College Cork, Laura Lundy, har opstillet en model for, hvordan man i praksis kan inddrage børn og unge med udgangspunkt i Børnekonventionens artikel 12. Modellen kalder Lundy for rettighedsbaseret børneinddragelse.

Inddragelsesmodellen påpeger, at det altid er voksnes ansvar at skabe rum og plads til, at børn og unge kan deltage og ytre deres meninger i trygge rammer. Modellen indeholder fire kriterier, der skal være opfyldt, hvis man skal tale om effektiv og reel børne- og ungeinddragelse. Se figur 1.

I spørgeskemaundersøgelsen har vi udformet en række spørgsmål der belyser de fire kriterier i modellen. Ud fra dem kan vi dermed give en karakteristik af kvaliteten af elevinddragelsen i skolebestyrelsesarbejdet.

I denne undersøgelse har vi formuleret de fire kriterier således:

Rum

Eleverne skal have trygge og inkluderende rammer, hvor de kan give udtryk for deres oplevelser og forme deres synspunkter.

Stemme

Eleverne skal have hjælp til at bruge deres stemme. Det er de voksnes ansvar at facilitere en proces, hvor eleverne har mulighed for at udtrykke sig frit og på et oplyst grundlag.

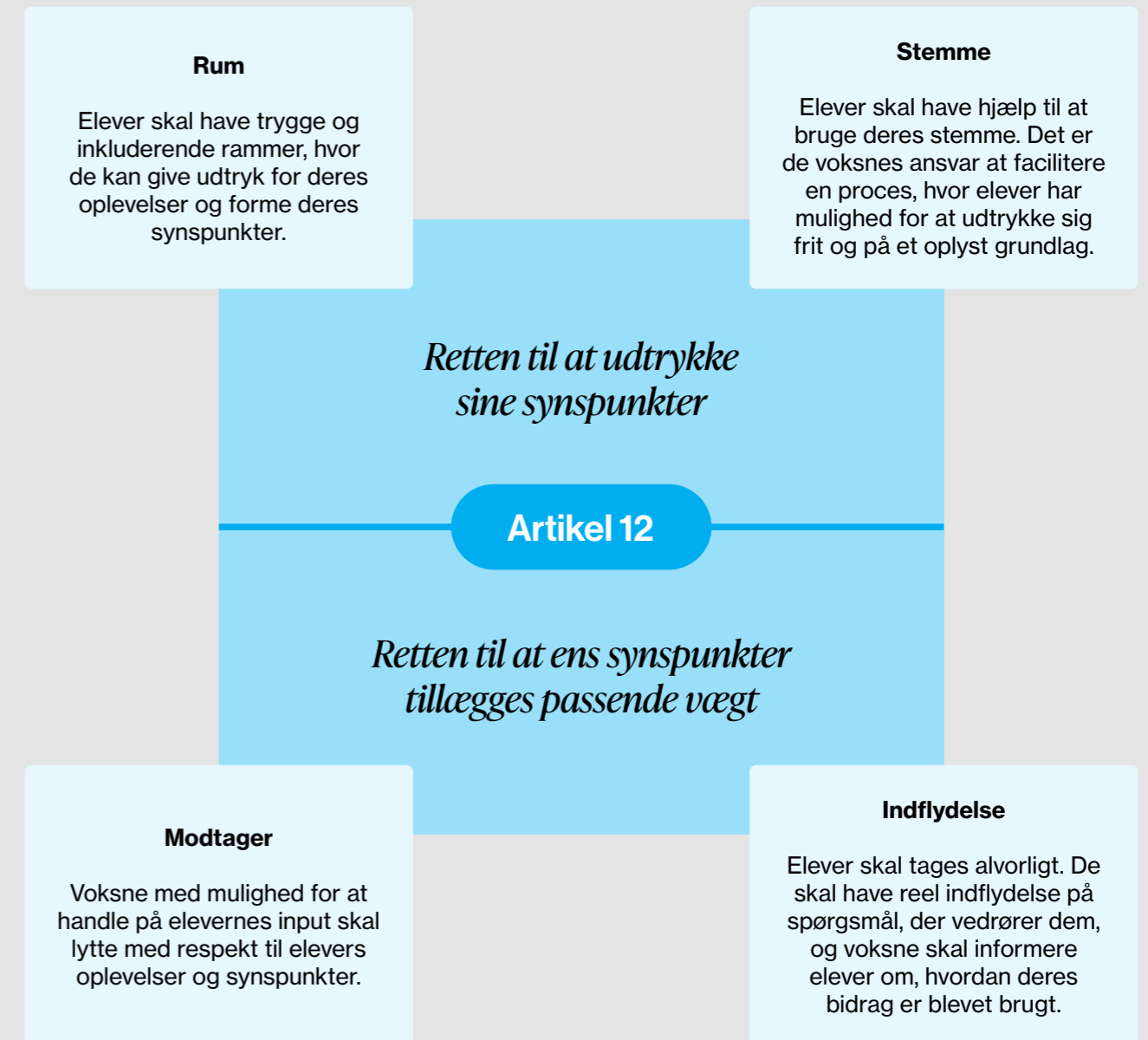
Modtagere

Voksne, der har mulighed for at handle på elevernes input, skal lytte med respekt til elevernes oplevelser og synspunkter.

Indflydelse

Eleverne skal tages alvorligt. De skal have reel indflydelse på spørgsmål, der vedrører dem, og de voksne skal informere eleverne om, hvordan deres bidrag er blevet brugt.

Figur 1: Laura Lundys model for rettighedsbaseret børneinddragelse

Opsummering af undersøgelsens resultater

På trods af idealet om demokratisk dannelse og Børnekonventionens artikel 12 om børn og unge ret til inddragelse, er der stor forskel på omfanget af elevernes repræsentation i skolernes bestyrelser i Danmark. Ligeledes viser undersøgelsen, at der er stor variation i kvaliteten af elevdeltagelsen, når man betragter det ud fra Lundys inddragelsesmodel.

Forskelle i elevernes adgang til skolebestyrelserne

I undersøgelsen kigger vi på elevernes adgang til skolebestyrelseslokalet på tværs af tre typer af grundskoler: almene folkeskoler, specialskoler samt fri- og privatskoler. Almene folkeskoler og specialskoler hører under folkeskoleloven, hvor eleverne har en lovfæstet ret til at være repræsenteret i skolebestyrelserne. Privat- og friskoler hører under friskoleloven, hvor der ikke er krav om elevrepræsentation i skolens bestyrelse.

De forskellige skoler varierer meget med hensyn til, hvor meget eleverne er repræsenterede i skolebestyrelsen. De elever, der går i en almen folkeskole, har den højeste repræsentation i deres skolers bestyrelse. Den ligger på 95 pct. Derimod er det kun halvdelen (50 pct.) af specialskolerne og under halvdelen (48 pct.) af fri- og privatskolerne, hvor eleverne er repræsenterede i skolebestyrelsen.

Variierende kvalitet i elevernes deltagelse i skolebestyrelsen

Hvis vi ser på elevernes forudsætninger for at forstå og deltage i skolebestyrelsens drøftelser, er tendensen, at en del skoler ikke tager nok ansvar i forhold til aktivt at inddrage eleverne før og under møderne. F.eks. er det blot 2 ud af 3 (65 pct.) elever i skolebestyrelserne, der i høj eller nogen grad får hjælp af voksne på skolen til at forberede skolebestyrelsesmøderne, mens 1 ud af 10 slet ikke får hjælp forud for møderne.

Selvom det halter med forberedelsen, tegner der sig et billede af, at de voksne i skolebestyrelsen er villige til at lytte til eleverne, og at eleverne føler sig trygge ved at tale til møderne. 9

ud af 10 elevrepræsentanter svarer, at de i høj eller nogen grad føler, det er trygt at dele deres tanker til møderne. Omtrent samme andel oplever, at de har mulighed for at fortælle, hvad de mener, og at der bliver lyttet til dem.

Når det kommer til elevrepræsentanternes reelle indflydelse, er billedet mere broget. Her oplever knap 2 ud af 3 elevrepræsentanter (65 pct.), at de i nogen eller høj grad er med til at bestemme til skolebestyrelsesmøderne, mens mere end hver tiende (11 pct.) i mindre grad eller slet ikke oplever, at de har medbestemmelse.

Forskellige former for elevindflydelse

Undersøgelsen viser, at der er mange forskellige måder, elevrepræsentanterne kan få indflydelse på beslutningerne i skolebestyrelseslokalet. Elevrepræsentanterne kan bruge sig selv som erfaringskilde eller være elevfællesskabets talsperson. Det kan de i forhold til konkrete beslutninger om alt fra cykelstativer, skolegårdens indretning eller overordnede debatter om f.eks. trivselstiltag. Elevindflydelse er altså ikke kun konkret og direkte, men er også principiel og indirekte, hvor det ikke munder ud i håndgribelige beslutninger her og nu, men kan danne grundlag for senere beslutninger.

Mange af de beslutninger, elevrepræsentanterne fremhæver, at de har haft indflydelse på, relaterer sig til undervisningsmiljøloven – altså skolens fysiske, psykiske og æstetiske rammer. Derimod bliver emner som f.eks. skole-hjem-samarbejdet, undervisningskvaliteten eller skolens økonomi ikke fremhævet blandt de eksempler, elevrepræsentanterne har indflydelse på. Der tegner sig således et billede af, at de voksne i skolebestyrelserne har en relativt snæver opfattelse af, hvad elever bør inddrages i, og hvad der udelukkende er et voksenanliggende.

Ensartethed i måden eleverne vælges til skolebestyrelsen

Elevrepræsentationen i skolebestyrelsen har et bredere, dannende sigte end udelukkende at give enkelte elevrepræsentanter praktisk erfaring med skoledemokratiet. Skolebestyrelsens

elevrepræsentant skal ifølge folkeskoleloven således også være valgt af skolens elever. De kan være direkte eller indirekte valgt.

På langt flertallet af alle grundskoler er elevrepræsentanterne indirekte valgt, idet de automatisk har en plads i skolebestyrelsen som elevrådsformand eller næstformand. Der er altså oftest ikke nogen selvstændig og demokratisk valghandling blandt eleverne forbundet med posten som elevrepræsentant i skolebestyrelserne. Dykker man ned i skoletyperne forekommer den direkte valghandling hyppigst på privat- og friskolerne (knap hver femte), mens det sker på under 10 pct. af de almene folkeskoler.

Det inkluderende elevdemokrati – elevrepræsentantens tilbagemeldinger til skolens elever

Et væsentligt element i elevrepræsentantens deltagelse i skolebestyrelsen er, at repræsentanten giver skolens øvrige elever indblik i de beslutninger, der træffes i skolebestyrelsen, i samarbejde med den øvrige skolebestyrelse. Men i praksis varierer det meget på skolerne, hvorvidt den information finder sted. Omkring 6 ud af 10 elevrepræsentanter svarer, at de fortæller de øvrige elever om skolebestyrelsens beslutninger.

Flertallet af de elevrepræsentanter, der informerer om skolebestyrelsesmøderne, fortæller, at de bruger den eksisterende elevrådsstruktur til at orientere de øvrige elever ned i hver enkelt klasse om skolebestyrelsens beslutninger. Oftest er der tale om envejskommunikation, men der er også gode eksempler på, at elevrådsrepræsentanterne gør sig umage med både at svare på spørgsmål og tage kommentarer med tilbage til skolebestyrelsen.

De elever, der ikke informerer resten af skolens elever, angiver forskellige grunde til det. En større gruppe fremhæver f.eks., at de oplever, at andre elever ikke er interesserede, mens andre forklarer, at der på deres skole ikke er fokus på at orientere eleverne om det løbende arbejde i skolebestyrelsen.

Anbefalinger

1

Elever i specialskoler og på frie- og private grundskoler er underrepræsenterede i skolebestyrelserne. Kun ca. halvdelen af eleverne på disse skoler er med i skolens bestyrelse.

Danske Skoleelever og UNICEF Danmark anbefaler derfor:

- At specialskolerne i højere grad understøtter eleverne aktivt i at vælge en elevrepræsentant til skolebestyrelsen.
- At Folketinget sidestiller elever på fri- og privatskoler med folkeskoleelever, så de også får en lovfæstet ret til at være repræsenterede i skolebestyrelsen.

2

Langt de fleste elevrepræsentanter i skolebestyrelserne er indirekte valgt og har plads i skolebestyrelsen i kraft af at være forperson for elevrådet. Samtidig orienterer over halvdelen af elevrepræsentanterne ikke de øvrige elever om de beslutninger, der bliver taget i skolebestyrelsen.

Danske Skoleelever og UNICEF Danmark anbefaler derfor:

- At skolerne ikke pr. automatik gør elevrådsformanden til elevrepræsentant i skolebestyrelsen, men i stedet holder direkte – frem for indirekte – valg til skolebestyrelsen. Målet skal være at skabe gennemsigtighed omkring valgprocessen og opmærksomhed omkring posten og elevernes indflydelsesmuligheder.
- At skolerne skaber en fast procedure for, hvordan elevrepræsentanterne løbende kan præsentere og drøfte skolebestyrelsens beslutninger med skolens øvrige elever. Som en del af den proces skal de øvrige elever have mulighed for at sende spørgsmål tilbage til hele bestyrelsen.

3

Kvaliteten af elevinddragelsen i skolebestyrelsesarbejdet halter flere steder, bl.a. ift. mødeprocessen.

Danske Skoleelever og UNICEF Danmark anbefaler derfor:

- At skolerne afsætter ressourcer og prioriterer kompetenceudvikling af elevrepræsentanterne, så de får viden og værktøjer til arbejdet i skolebestyrelsen, herunder retten til at få hjælp både før, under og efter skolebestyrelsesmødet.
- At skolerne afsætter ressourcer og prioriterer kompetenceudvikling af voksne (fx skoleledelse og voksne i skolebestyrelsen) mht. at understøtte elevrepræsentanterne i skolebestyrelsesarbejdet.
- At skolerne indfører procedurer, der sikrer, at de voksne til aktivt giver eleverne mulighed for at tage del i mødedrøftelserne, så det ikke er op til eleverne selv at tage ordet.
- At skolerne prioriterer, at eleverne inddrages i alle de emner som bestyrelsen drøfter og f.eks. ikke kun dem, der vedrører undervisningsmiljøet³.
- At skolerne indfører en feedback-mekanisme, der tydeliggør forholdet mellem skolebestyrelsens beslutninger og elevrepræsentantens indflydelse på disse beslutninger.

Analyseafsnit 1

Elevernes adgang og valg til skolebestyrelserne

Analyseafsnit 1

Elevernes adgang og valg til skolebestyrelserne

Første skridt i arbejdet med rettighedsbaseret børneinddragelse i skolen er at give elever adgang til det rum, hvor der bliver taget beslutninger, der har indvirkning på deres liv. Skolebestyrelsen er sådan et rum.

I dette afsnit ser vi på to dimensioner i elevrepræsentationen i skolebestyrelsen:

1. Omfanget af elevrepræsentation i skolebestyrelsen.
2. Hvordan elevrepræsentanterne vælges til skolebestyrelsen.

I hver dimension belyser vi variationer på tværs af tre skoletyper: almen folkeskole, specialskole samt privat- og friskole.

Opsummering af undersøgelsesresultater

- 5 pct. af alle skoler har ikke elever repræsenteret i skolebestyrelsen.
- Der er stor forskel på elevrepræsentationen i skolebestyrelserne på almene folkeskoler, specialskoler og fri- og privatskoler. Elever på almene folkeskoler har den højeste repræsentation i skolebestyrelserne, da 95 pct. af disse skoler har elevrepræsentanter i bestyrelserne. På fri- og privatskoler, hvor elever ikke har samme lovfæstede ret til elevrepræsentation i skolebestyrelsen, har lidt under halvdelen (47 pct.) elevrepræsentanter

Privat-, fri- og specialskoler halter efter, når elever skal repræsenteres i skolebestyrelsen

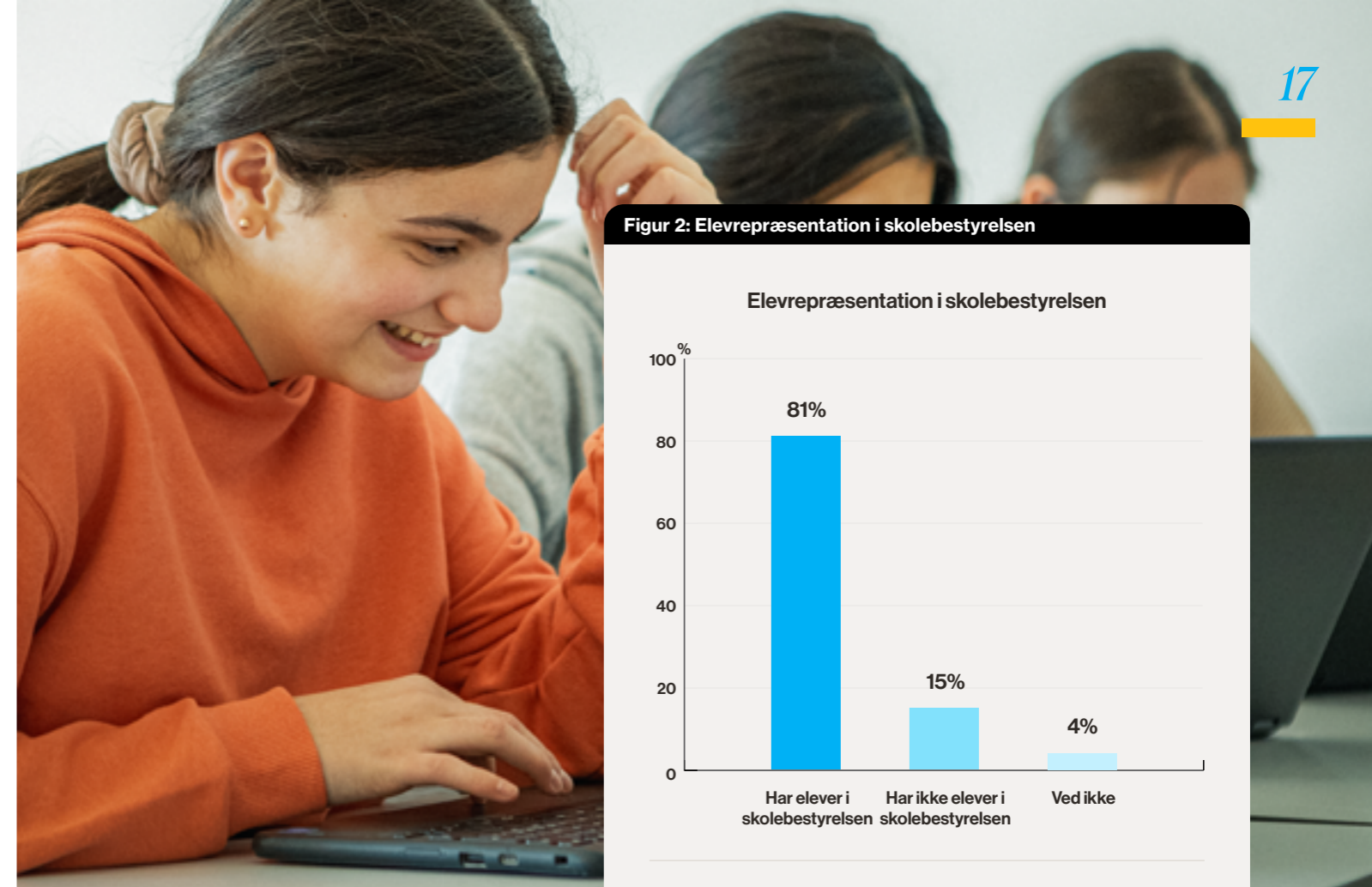
I første del af undersøgelsen har vi kortlagt omfanget af elevdeltagelse grundskolernes bestyrelser i Danmark. Her svarer 81 pct. af eleverne på tværs af skoletype, at der er elever med i skolebestyrelsen på deres skole. Samtidig angiver hele 15 pct., at eleverne ikke er repræsenterede i bestyrelsen på deres skole. Se figur 2.

Dykker man ned i spørgsmålet om elevrepræsentation i skolebestyrelserne viser der sig imidlertid nogle markante forskelle, når man ser på den type skole, eleverne går på.

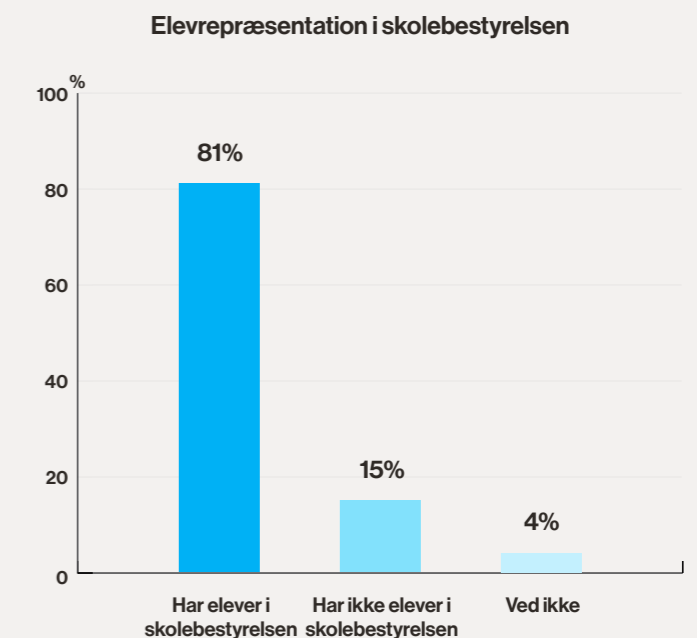
Blandt de elever, der går på en almen folkeskole, svarer 95 pct., at der er elever i deres skoles bestyrelse. Disse skoler ligger dermed over gennemsnittet

i bestyrelserne. Elever på specialskoler har samme lovfæstede ret som de almene folkeskoler til at være repræsenterede i skolebestyrelsen. Alligevel har blot lidt over halvdelen (53 pct.) af disse skoler elever i bestyrelsen.

- Elevrepræsentanterne i skolebestyrelserne er oftest indirekte valgt, da de er valgt blandt eleverne i elevrådet. Omkring 6 pct. af elevrepræsentanterne på alle skoler er direkte valgt. Det gælder især på fri- og privatskoler, hvor det er tilfældet for en femtedel af elevrepræsentanterne.

Figur 2: Elevrepræsentation i skolebestyrelsen

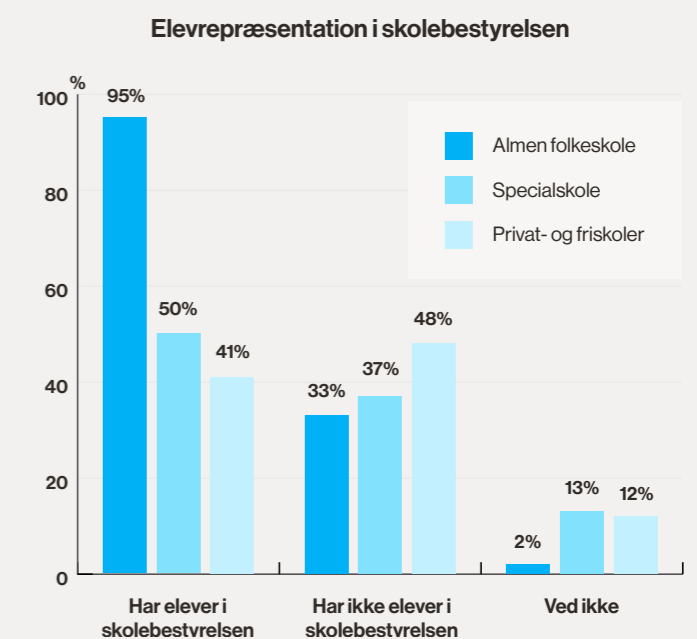
Note: 506 besvarelser. Spørgsmål: "Hvor mange elever er med i skolebestyrelsen på din skole"? Svarkategorier "1", "2" og "3" er kodet til "Har elever i skolebestyrelsen". Kilde: Danske Skoleelever.

for alle skoler. Blandt eleverne fra almene folkeskoler svarer 3 pct., at der ikke er en elevrepræsentant i skolebestyrelsen.

På privat- og friskoler er billedet mere bekymrende. Her er der hele 48 pct. af eleverne, der angiver, at der ikke er elever med i skolebestyrelsen, mens under halvdelen (41 pct.) angiver, at der er. Det slår altså stærkt igennem i elevrepræsentationen, at eleverne på privat- og friskoler ikke har nogen lovfæstet ret til at være del af skolebestyrelsen.

Kigger man endelig på specialskolerne hører disse – ligesom de almene folkeskoler – ind under folkeskoleloven og har derfor den samme lovfæstede ret til at være repræsenteret i skolebestyrelsen. Undersøgelsen viser imidlertid, at blot 50 pct. af eleverne fra disse skoler svarer, at der er elever i skolens bestyrelse, mens 37 pct. svarer, at det ikke er tilfældet. Se figur 3.

Figur 3: Elevrepræsentation i skolebestyrelsen fordelt på skoletype

Note: 506 besvarelser. Spørgsmål: "Hvor mange elever er med i skolebestyrelsen på din skole"? Svarkategorier "1", "2" og "3" er kodet til "Har elever i skolebestyrelsen". Kilde: Danske Skoleelever.

Valg til posten som elevrepræsentant i skolebestyrelserne

Langt flertallet af elevrepræsentanterne i skolebestyrelser vælges indirekte gennem elevrådet (85 pct.). Her har elevrådsformanden og/eller næstformanden enten automatisk en plads (55 pct.), ellers vælger elevrådet én eller flere repræsentanter blandt sine medlemmer (30 pct.). Blot 6 pct. af elevrepræsentanterne i skolebestyrelserne er valgt ved direkte valg blandt eleverne, mens 2 pct. er udpeget af enten skolelederen eller en lærer. Se figur 4.

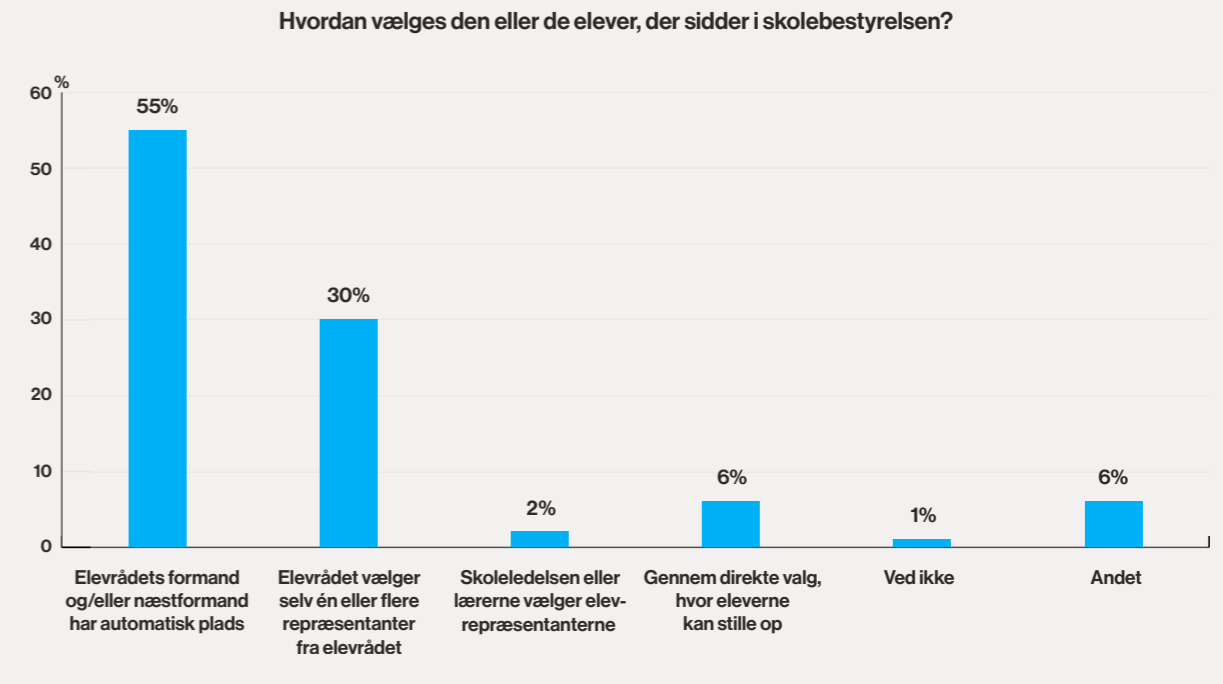
Undersøgelsen viser, at der også her er stor variation på tværs af skoletype. Se figur 5.

Det direkte valg er langt mere udbredt på privat- og friskolerne end på de almene folkeskoler. På privat- og friskolerne er 20 pct. af elevrepræsentanterne valgt direkte af de andre elever, men der kun er direkte valg på 4 pct. af de almene folkeskoler.

Flertallet af elevrepræsentanterne i privat- og friskolernes bestyrelser kommer dog – ligesom i de almene folkeskoler - fra elevrådet. På 36 pct. af privat- og friskolerne har eleverne plads i bestyrelsen i kraft af, at de er elevrådsformænd eller næstformænd. På de almene folkeskoler er andelen 59 pct.

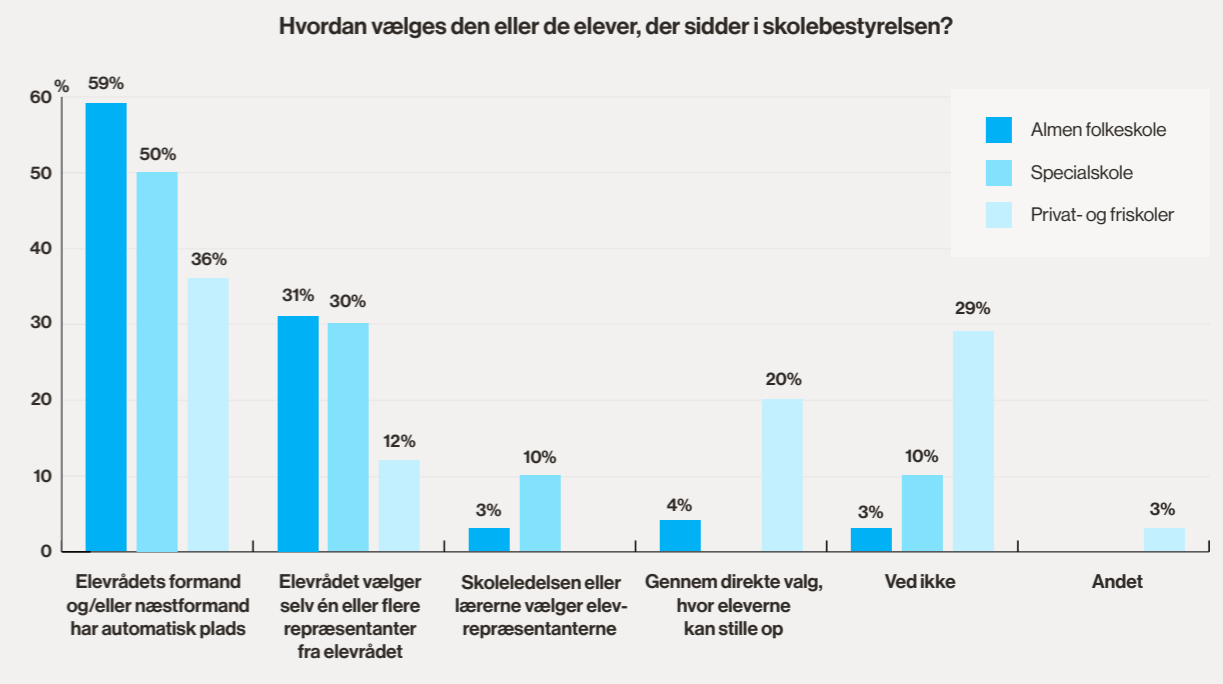
Specialskoler afviger fra de to andre skoletyper ved at være den skoletype, hvor flest vælger at udpege elevrepræsentanter gennem skoleledelsen eller lærerne (10 pct.). På disse skoler har 50 pct. svaret, at de har automatisk plads i bestyrelsen som forperson eller næstforperson for elevrådet, mens 30 pct. er valgt i elevrådet.

Figur 4: Valg af elevrepræsentant til skolebestyrelser

Note: 429 besvarelser. Spørgsmål: "Hvordan vælges den eller de elever, der sidder i skolebestyrelsen?". Kilde: Danske Skoleelever.

Figur 5: Valg af elevrepræsentant til skolebestyrelser - på tværs af skoletyper

Note: 429 besvarelser. Spørgsmål: "Hvordan vælges den eller de elever, der sidder i skolebestyrelsen?". Kilde: Danske Skoleelever.

Analyseafsnit 2

Kvaliteten af elevernes deltagelse i skole- bestyrelsen

Analyseafsnit 2

Kvaliteten af elevernes deltagelse i skolebestyrelsen

Rettighedsbaseret børneinddragelse handler ikke kun om, at børn og unge skal have plads i de fora, hvor der træffes beslutninger af stor betydning for deres liv. Det handler i lige så høj grad om kvaliteten af inddragelsen. I dette afsnit dykker vi ned i de fire kriterier, som blev introduceret med Laura Lundys model i afsnittet om den metodiske ramme for undersøgelsen: Rum, stemme, modtager og indflydelse (se side 9).

Datagrundlaget i dette kapitel baserer sig på spørgeskemabesvarelser fra de elever, som har svaret, at de sidder som elevrepræsentant i bestyrelsen på deres skole.

Hjælp før skolebestyrelsesmøderne

Ifølge Laura Lundy's model for rettighedsbaseret børneinddragelse skal børn og unge understøttes i at bruge det element i modellen, der kaldes for "stemme". I et forum som skolebestyrelsen betyder det, at det er de voksnes ansvar at facilitere en proces, hvor eleverne har mulighed for at udtrykke sig frit og på et oplyst grundlag.

Før skolebestyrelsesmødet får deltagerne – herunder elevrepræsentanterne - tilsendt dagsorden og andre relevante dokumenter. Dokumenterne er som udgangspunkt ikke særligt udformet til elevrepræsentanterne, og det er derfor vigtigt, at de

kan få hjælp af en voksen til at forstå papirerne før mødet. Ligeledes kan det give mening, at en voksen forud for mødet hjælper eleverne med at tænke over, hvad de ønsker at sige under mødet.

Derfor er det også bekymrende, at mere end hver femte (22 pct.) af elevrepræsentanterne svarer, at de slet ikke eller i mindre grad får hjælp til at forberede sig til møderne. Se figur 6.

Hjælp under skolebestyrelsesmøderne

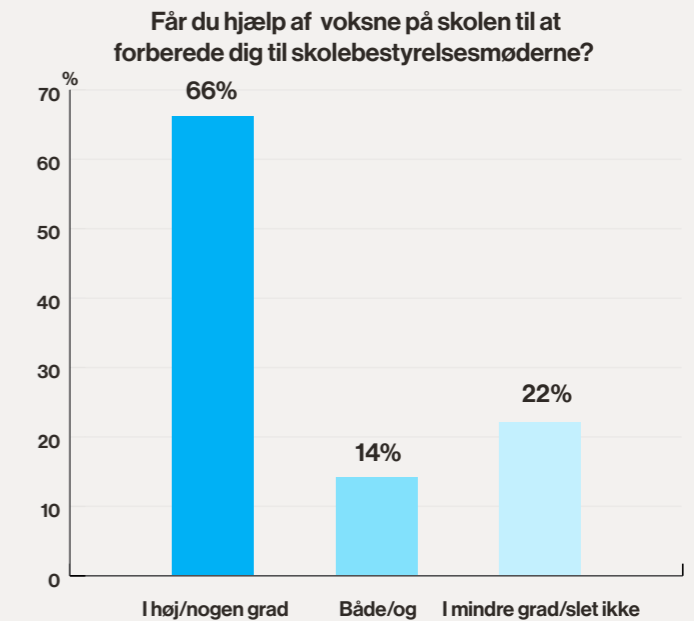
I undersøgelsen har vi også set på den hjælp, eleverne får under møderne.

Her er elevernes oplevelse af støtte mere positiv end før skolebestyrelsesmøderne. Således svarer 72 pct., at de i høj eller nogen grad får hjælp til at forstå, hvad der bliver talt om på møderne, mens 9 pct. i mindre grad eller slet ikke oplever denne hjælp. Se figur 7.

Opsummering af undersøgelsesresultater

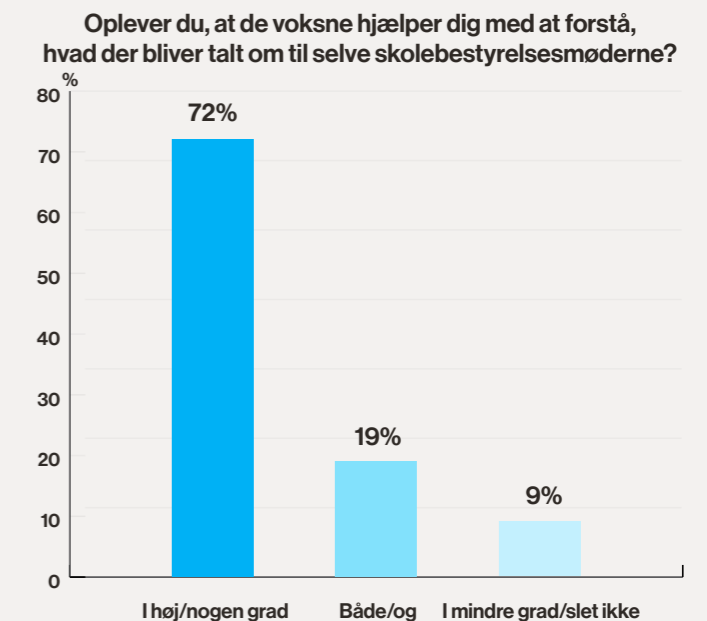
- Det kan været komplicerede emner, der bliver drøftet til skolebestyrelsesmøderne, og det forberedende skriftlige materiale kan være vanskeligt at sætte sig ind i. Alligevel oplever knap 1 ud af 4 af elevrepræsentanterne, at de ikke får tilstrækkelig hjælp til at forberede møderne.
- Under selve møderne, oplever elevrepræsentanterne i stor udstrækning, at de bliver inddraget i skolebestyrelsesarbejdet. Ca. 9 ud af 10 svarer, at i høj eller nogen grad har mulighed for at fortælle, hvad de mener på mødet, at de er trygge ved at ytre sig, og at de føler sig lyttet til.
- 1 ud af 5 af elevrepræsentanterne svarer dog, at de voksne på mødet ikke stiller spørgsmål til dem. En stor andel af elevrepræsentanterne skal altså aktivt tage ordet og give deres mening tilkende på eget initiativ.
- På trods af, at eleverne i vidt omfang føler sig trygge og lyttet til under skolebestyrelsesmøderne, er det kun en tredjedel (65 pct.) der oplever, at de i høj eller nogen grad har påvirket de beslutninger, der bliver taget på møderne.

Figur 6: Hjælp til forberedelse til møderne

Note: 335 besvarelser. Spørgsmål: "Får du hjælp af voksne på skolen til at forberede dig til skolebestyrelsesmøderne? Det kan for eksempel være til at forstå de papirer du skal læse til mødet eller tænke over, hvad du gerne vil sige". Kategorierne "i høj grad" og "i nogen grad" er lagt sammen, ligesom kategorierne "i mindre grad" og "slet ikke" er lagt sammen. Kilde: Danske Skoleelever.

Figur 7: Hjælp under møderne

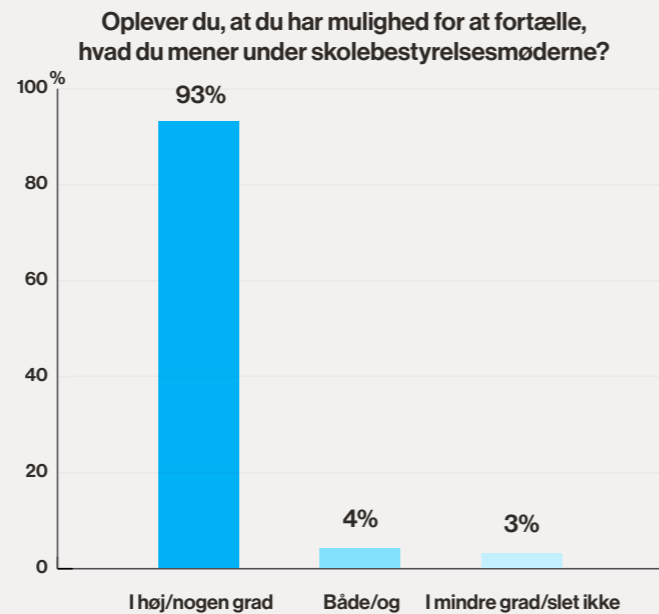
Note: 333 besvarelser. Spørgsmål: "Oplever du, at de voksne hjælper dig med at forstå, hvad der bliver talt om til selve skolebestyrelsesmøderne?". Kategorierne "i høj grad" og "i nogen grad" er lagt sammen, ligesom kategorierne "i mindre grad" og "slet ikke". Kilde: Danske Skoleelever.

Hjælp til at bruge sin stemme handler også om at give elevrepræsentanterne adgang til at udtrykke sig og få taletid. Her er billedet positivt. Mere end 9 ud af 10 (93 pct.) af elevrepræsentanterne oplever i høj eller nogen grad, at de har mulighed for at fortælle, hvad de mener under skolebestyrelsesmøderne. Se figur 8.

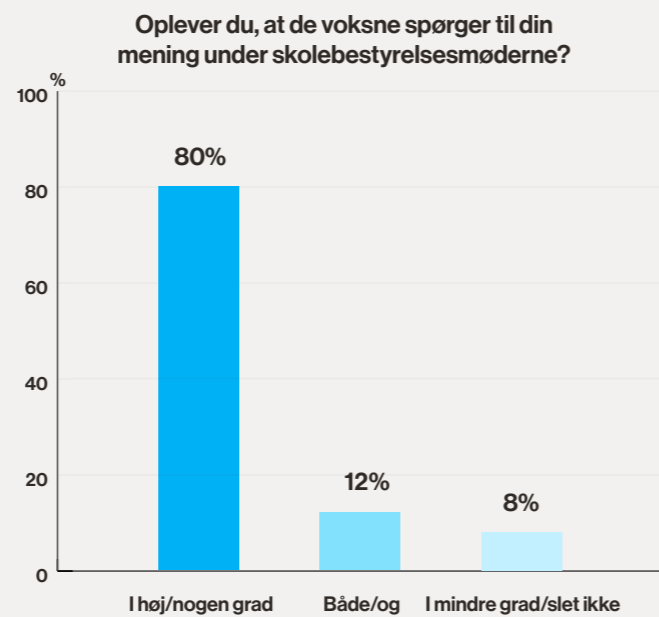
Kriteriet om "stemme" i Lundys model henviser imidlertid også til, at de voksne aktivt skal understøtte, at elevernes mening kommer frem. Derfor er elevrepræsentanterne blevet spurgt ind til, om de voksne spørger til deres mening under skolebestyrelsesmøderne. Her ses imidlertid et dyk på mere end 10 pct. sammenlignet med spørgsmålet ovenfor om muligheden for at udtale sig. 80 pct. af elevrepræsentanterne oplever således i høj eller nogen grad, at de voksne spørger ind til deres mening under møderne, mens 8 pct. oplever, at de voksne i mindre grad eller slet ikke henvender sig til dem for at høre deres bidrag. Se figur 9.

Figur 8: Mulighed for at udtrykke holdning til møderne

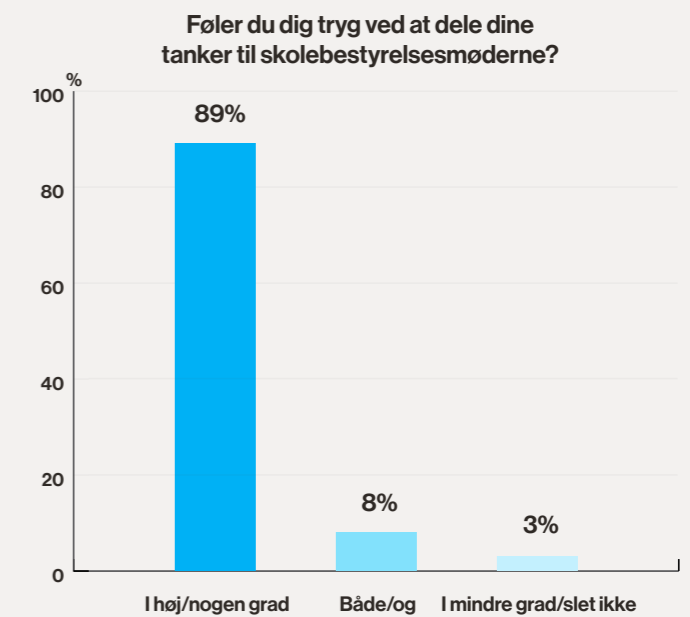
Note: 333 besvarelser. Spørgsmål: "Oplever du, at du har mulighed for at fortælle, hvad du mener under skolebestyrelsesmøderne?". Kategorierne "i høj grad" og "i nogen grad" er lagt sammen, ligesom kategorierne "i mindre grad" og "slet ikke". Kilde: Danske Skoleelever.

Figur 9: Oplevelsen af at blive inddraget møderne

Note: 329 besvarelser. Spørgsmål: "Oplever du, at de voksne spørger til din mening under skolebestyrelsesmøderne?". Kategorierne "i høj grad" og "i nogen grad" er lagt sammen, ligesom kategorierne "i mindre grad" og "slet ikke". Kilde: Danske Skoleelever.

Figur 10: Tryghed til møderne

Note: 331 besvarelser. Spørgsmål: "Føler du dig tryk ved at dele dine tanker til skolebestyrelsesmøderne?". Kategorierne "i høj grad" og "i nogen grad" er lagt sammen, ligesom kategorierne "i mindre grad" og "slet ikke". Kilde: Danske Skoleelever.

Skolebestyrelsen som et trygt rum

At have mulighed for at udtrykke sine holdninger er ikke nødvendigvis det samme som at føle sig tryk ved at dele dem. I undersøgelsen bliver elevrepræsentanterne derfor spurgt ind til det, Laura Lundy kalder "rum" i sin model for rettighedsbaseret børneinddragelse. Det indebærer, at eleverne skal have trygge og inkluderende rammer, hvor de kan give udtryk for deres oplevelser og forme deres synspunkter.

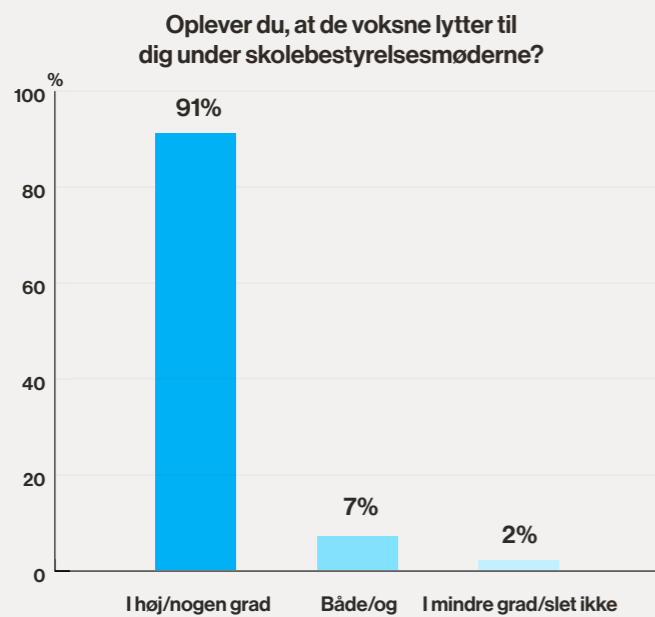
Her er elevrepræsentanternes oplevelse igen forholdsvis positiv. Knap 9 ud af 10 (89 pct.) føler sig trygge ved at dele deres holdninger til møderne. Dog er der en lille gruppe (3 pct.), der i mindre grad eller slet ikke føler, at skolebestyrelsesmøderne er et trygt rum at dele sine oplevelser og tanker i. Se figur 10.

De voksnes evne til at lytte til elevernes synspunkter

Den manglende tryghed ved at dele sine tanker blandt et mindretal af elevrepræsentanterne i skolebestyrelserne leder til overvejelser om, i hvilken grad de voksne rent faktisk lytter til eleverne. Som det fremgår af Lundy's model under kriteriet "modtager", er det afgørende, at de voksne lytter med respekt til elevernes oplevelser og synspunkter.

Her er tendensen fra undersøgelsen overvejende positiv. Lidt mere end 9 ud af 10 (91 pct.) af elevrepræsentanterne oplever i høj eller nogen grad, at de bliver lyttet til, mens blot 2 pct. i mindre grad eller slet ikke har den oplevelse. Se figur 11.

Figur 11: De voksnes evne til at lytte til møderne

Note: 330 besvarelser. Spørgsmål: "Oplever du, at de voksne lytter til dig under skolebestyrelsesmøderne?" Kategorierne "i høj grad" og "i nogen grad" er lagt sammen, ligesom kategorierne "i mindre grad" og "slet ikke". Kilde: Danske Skoleelever.

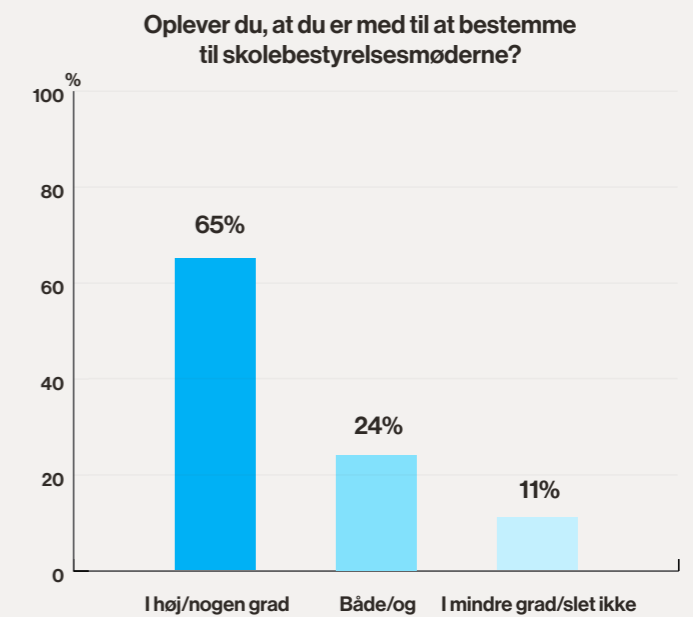
Elevrepræsentanternes oplevelse af indflydelse i skolebestyrelsen

Det sidste kriterie for rettighedsbaseret børneinddragelse handler om indflydelse. Elevernes input skal tages alvorligt. Det betyder, at de skal have mulighed for reel indflydelse på spørgsmål, der vedrører dem, og voksne skal informere eleverne om, hvorvidt og hvordan deres bidrag bliver brugt i beslutningerne.

I undersøgelsen har vi spurgt ind til elevrepræsentanternes oplevelse af indflydelse. En elevrepræsentant kan således godt have haft indflydelse på en beslutning uden, at vedkommende har oplevet at have gjort en forskel. Med spørgsmålet vil vi derfor også undersøge, om det er lykkedes de voksne i skolebestyrelsen at formidle til elevrepræsentanterne, hvilken betydning deres input har haft på skolebestyrelsens beslutninger.

Resultaterne viser et blandet billede af elevernes indflydelsesmuligheder. 2 ud af 3 (65 pct.) svarer, at de i høj eller nogen grad oplever, at de er med til at bestemme til skolebestyrelsesmøderne, mens mere end hver tiende (11 pct.) i mindre grad eller slet ikke oplever, at de har medbestemmelse. Se figur 12.

Figur 12: Opfattelsen af indflydelse på skolebestyrelsens beslutninger

Note: 328 besvarelser. Spørgsmål: "Oplever du, at du er med til at bestemme til skolebestyrelsesmøderne?" Kategorierne "i høj grad" og "i nogen grad" er lagt sammen, ligesom kategorierne "i mindre grad" og "slet ikke". Kilde: Danske Skoleelever.

Analyseafsnit 3

Elevrepræsentanternes forskellige former for indflydelse

Analyseafsnit 3

Elevrepræsentanternes forskellige former for indflydelse

Rettighedsbaseret børne- og ungeinddragelse betyder, at børn og unge har ret til at blive hørt i forhold, der vedrører dem. De er nemlig eksperter, når det kommer til deres eget liv. Som en elevrepræsentant formulerer det i undersøgelsen:

"Nogle gange har man brug for at høre et barns mening. Det er der, hvor jeg kommer ind i billedet."

I undersøgelsen har vi derfor bedt elevrepræsentanterne komme med eksempler på situationer, hvor de vurderer, at deres deltagelse og inputs i skolebestyrelsen har gjort en forskel. Formålet med spørgsmålet er at få et billede af de områder, eleverne har indflydelse på, og hvordan de oplever, at denne indflydelse bliver udøvet.

Med udgangspunkt i elevrepræsentanternes beskrivelser har vi inddelt svarene i tre overordnede kategorier af indflydelse:

- Emner som elevrepræsentanten har oplevet, at de har haft indflydelse på.
- Elevrepræsentanternes oplevelse af elevrollen under skolebestyrelsesmøderne - og rollens betydning for indflydelse.
- Situationer, hvor indflydelsen har være mangelfuld eller fraværende.

Emner som elevrepræsentanterne får indflydelse på i skolebestyrelsen

I dette afsnit ser vi på eksempler på beslutninger, som elevrepræsentanterne har oplevet at have indflydelse på. Vi har kategoriseret svarene ud fra den liste af emner, som skolebestyrelsen har beslutningskompetence indenfor og som er oplyst i Folkeskoleloven⁴. Det har vi gjort også selvom listen ikke er bindende for privat- og friskoler.

Opsummering af undersøgelsesresultater

- Elevrepræsentanterne i skolebestyrelserne oplever især at blive inddraget i spørgsmål om skolens undervisningsmiljø. Dvs. de fysiske, psykiske og æstetiske rammer, der har betydning for elevernes hverdag.
- Elevrepræsentanterne har forskellige roller, og udøver flere former for indflydelse under skolebestyrelsesmøderne. De kan være som elevernes talsperson eller som en personlig erfaringskilde – både i forhold til principielle debatter og i forhold til konkrete beslutninger.
- Nogle elever har oplevelsen af at have direkte indflydelse. Andre oplever, at deres tilstedeværelse og inputs ikke gør nogen forskel. Enten fordi de ikke oplever, at der bliver handlet på deres forslag eller fordi de oplever, at deres mening ikke er vigtig.

Dertil har vi tilføjet tre ekstra kategorier baseret på undervisningsmiljøloven. Det drejer sig skolens fysiske, psykiske og æstetiske rammer⁵. I undersøgelsen fremhæver elevrepræsentanterne nemlig især de tre emner, som områder de har haft indflydelse på.

Undervisningsmiljø

Når det kommer til undervisningsmiljøet, er det særligt de fysiske rammer, såsom toiletforhold, skolegårdens indretning og indeklimaet, som elevrepræsentanterne fremhæver, at de har haft indvirkning på:

"Jeg nævnte for skolebestyrelsen, hvor dårlig ventilationen er i klasselokalerne. De har prøvet at stramme op på det."

"På et tidspunkt kom jeg med en idé om, at vi skulle have svævebane og det fik vi."

Men undervisningsmiljøloven vedrør også forhold, der omhandler det psykiske undervisningsmiljø på skolen, såsom trivselsundersøgelser og antimobbestrategier. Her er der også flere elevrepræsentanter, som er lykkedes med at sætte et aftryk:

"Jeg har fået antimobbestrategien lagt tydeligt op på vores hjemmeside."

"Der var noget omkring trivselstimer, hvor jeg blev spurgt ind til det. Og mine overvejelser blev taget seriøst."

Jeg nævnte for skolebestyrelsen, hvor dårlig ventilationen er i klasselokalerne. De har prøvet at stramme op på det.

4. Bekendtgørelse af lov om folkeskolen, §44, stk. 2.

5. Bekendtgørelse af lov om elever og studerendes undervisningsmiljø.

Undervisningens organisering

Et andet område, som bliver fremhævet af elevrepræsentanterne i undersøgelsen, er undervisningens organisering. Således nævner flere elevrepræsentanter, at de er lykkedes med at få indflydelse på skolebestyrelsens drøftelser om skoledagens længde, specialundervisningstilbud og klassedeling:

"Ny og bedre hjælp og hjælpemidler til ordblinde og andre, der har det svært i skolen pga. noget mentalt eller fysisk".

"Da vi skulle beslutte, om vi skulle have tredelt eller todelte skole lyttede dem i bestyrelsen til vores argumenter og nogle skiftede også mening."

Ordensregler og værdisæt

Skolebestyrelsen fastsætter principper for skolens ordensregler og værdiregelsæt. Også her oplever flere elever i undersøgelsen, at de har haft indflydelse på skolens beslutninger. Det gælder f.eks. i forhold til mobil- og alkoholpolitik og regler for udgang i løbet af skoledagen:

"Skolebestyrelsen prøvede at tage telefonerne væk fra udskoling i frikvartererne. Vi fik dem overbevist om, at vi skulle beholde dem."

"Med alkohol til dimission, der hørte de fra vores side [elevrådets formand og næstformand red.] og så blev vi enige om, at det ikke var nødvendigt".

Sociale arrangementer

Et sidste tema, som fylder meget i elevrepræsentanternes besvarelser, handler om fællesarrangementer for eleverne i skoletiden. Her nævner flere elevrepræsentanter eksempler på, at de har haft held til at påvirke beslutningerne om motionsdag, sidste skoledag og madordning:

"På min skole har vi en skolebod, hvor der kan købes mad i frikvartererne, og vores deltagelse i møderne har gjort, at der kommer lidt sundere mad på menuen. Og at vi nu også får et skolekort, der kan betales med i boden, som vores forældre kan sætte penge ind på hver måned. Eleverne er nu mere med i beslutningerne, der bliver taget."

"Vores skole havde besluttet sig for at skille sig af med lejrskolen, men senere hen med opbakning fra

nogle medlemmer lykkedes det mig at lave et udvalg, der skal prøve at få lejrskole tilbage."

Emner der er fraværende

Ud af de områder, som skolebestyrelsen ifølge Folkeskoleloven skal fastsætte principper for, er der flere, der er fraværende i elevernes besvarelser. F.eks. er der kun ganske få eller ingen besvarelser, som handler om skole-hjem-samarbejdet, samarbejde med lokalsamfundet, underretning af hjemmene om elevers udbytte af undervisningen samt godkendelse af budget og undervisningsmidler. Det på trods af, at det alle er emner og beslutninger, som skolebestyrelsen skal tage stilling til, og som påvirker elevers skolegang.

Elevrepræsentanterne har forskellige roller og indflydelsesmuligheder

Svarene fra elevrepræsentanter viser også, at eleverne indtager forskellige roller under skolebestyrelsesmøderne og udøver forskellige former for indflydelse på de beslutninger, der bliver taget. Af undersøgelsessvarene fremgår det, at elevrepræsentanterne selv reflekterer over disse forhold.

Eleven som repræsentant for børnegruppen

Én af de roller kan være at varetage den samlede elevgruppes interesser og udtale sig ud fra gruppens erfaringer og på gruppens vegne. Det er de flere eksempler på:

"Fordi jeg havde et meget bedre indblik i, hvordan eleverne havde det, foreslog jeg, at vi fik sat nogle flere cykelstativer til at sætte sine cykler på, og nu er de i gang med at se på det. Jeg synes, det var meget rart, at de lyttede til mig."

"Vi skulle finde ud af, hvem der skulle gøre køleskabene rent og det talte vi så med eleverne om, og så tog vi det videre til skolebestyrelsen."

Eleven som erfaringskilde

En anden rolle er, at elevrepræsentanten bruger sig selv og egne personlige erfaringer som baggrund for argumenter i en diskussion. Elevrepræsentanten bliver på den måde en slags erfaringskilde i forsamlingen:

"F.eks. trivselstesten på min skole blev indført, fordi jeg fortalte en historie om, hvordan jeg kunne have brugt den."

En anden elevrepræsentant nævner, at der bliver lyttet til vedkommendes holdninger til ensomhed blandt unge og unges forhold til sociale medier:

"Der blev snakket om ensomhed blandt unge og unges forhold til sociale medier. De var interesseret i min holdning eftersom jeg var den eneste repræsentant under 30 år."

Elevindflydelse kan med andre ord også være indirekte indflydelse, som ikke munder ud i konkrete afgørelser, men som er med til at styrke skolebestyrelsens viden om børn og unges liv mere generelt. En viden som skolebestyrelsesmedlemmerne kan trække på, når de fremover skal træffe beslutninger.

Vi skulle finde ud af, hvem der skulle gøre køleskabene rent, og det talte vi så med eleverne om, og så tog vi det videre til skolebestyrelsen.

Vi ville gerne have fokus på skolens toiletter, de er virkelig ulækre. Men vi fortalte bare om det, og der er ikke sket noget, eller vi har ikke hørt om det siden.

Eleverfaring kan få de voksne til at ændre holdning

I nogle tilfælde fremhæver elevrepræsentanterne, at de er lykkedes med at få skolebestyrelsens voksne medlemmer til at skifte mening. Ét eksempel er i forbindelse med en beslutning, om en skole skulle indføre "lærerfrie timer" for nogle af de ældste klasser. Dette forslag blev droppet på trods af en indledende positiv holdning blandt de voksne i bestyrelsen.

"Skolebestyrelsen snakkede om, hvorvidt det var muligt for en klasse at have en time uden lærer. Hvor så en lærer fra parallelklassen vil kigge ind i løbet af timen. Der var bred enighed om, at det kunne godt lade sig gøre. Jeg kom så med mit input, som var, at jeg ikke troede, at eleverne kunne koncentrere sig og derfor sidde stille og spille i stedet. Det gjorde, at mange genovervejede deres mening, og vi besluttede os for at undgå en sådan situation."

Elevrepræsentanternes oplevelser med manglende indflydelse

Det er imidlertid langt fra alle elevrepræsentanter, der kommer med eksempler på situationer, hvor deres deltagelse har gjort en forskel. Flere oplever tilmed, at der ikke er blevet gjort noget ved de problemer, som de har gjort opmærksom på.

"Til en af de første skolebestyrelsesmøder kom jeg med et forslag til, hvordan man kunne ændre enkelte problemer på skolen. Det lyttede de til, men der blev ikke gjort noget ved det."

Nogle elevrepræsentanter kan ovenikøbet have en oplevelse af, at deres tilstedeværelse ikke gør nogen forskel.

"Der er ikke blevet taget nogen valg, hvor min mening var vigtig."

Det betyder ikke nødvendigvis, at elevrepræsentanterne er uden indflydelse. Men det indikerer, at mange elevrepræsentanterne

har oplevet det sådan. Ifølge Lundys model for inddragelse er en vigtig pointe omkring netop indflydelse derfor også, at børn og unge skal informeres om, hvordan deres bidrag bliver brugt.

Barrierer for at udøve indflydelse

Af undersøgelsessvarene fremgår det også, at indflydelse er betinget af muligheder for rent fysisk at være inkluderet i skolebestyrelsesmøderne og hermed at få lov til at være med i samtalen under skolebestyrelsesmøderne.

På én skole tages der hensyn til, at elevrådsrepræsentanterne stadig er børn, og derfor ikke "kan mødes om aftenen", som det bliver formuleret. Derfor er der særskilte møder for dem med nogle af medlemmerne af skolebestyrelsen:

"Vi elever kan ikke komme til møderne om aftenen, så forældre og skolederen holder møde med os i skoletiden."

Selvom hensigten er god, begrænser det elevernes indblik i beslutningsprocesserne og sandsynligvis også deres indflydelse, at de ikke er med til selve skolebestyrelsesmøderne.

I undersøgelsen er der også eksempler på meget begrænset inddragelse under møderne – både tidsmæssigt og i forhold til tilstedeværelsen på mødet. En skole har således – på samme måde som ovenfor – tildelt et kvarter af skolebestyrelsesmøderne til elevrepræsentanterne, men herefter skal de forlade mødet:

"Som elevrådsformand er jeg ikke selv med til hele skolebestyrelsesmødet. Jeg er kun med til den del, hvor elevrådet skal fortælle, hvad vi har gjort af fremskridt, og hvad vi forventer i det kommende år."

Analyseafsnit 4

Det inkluderende skoledemokrati

Analyseafsnit 4

Det inkluderende skoledemokrati

Som det fremgår af de forrige afsnit, kan skolebestyrelsesarbejdet være en vigtig øvebane for demokratisk dannelse for de elever, der deltager. I de bedste tilfælde oplever eleverne, at de har meget direkte indflydelse på deres hverdag på skolen.

Oplevelsen af at deltage og at have indflydelse er imidlertid også relevant for skolens øvrige elever. Ikke kun i forhold til, hvordan elevrepræsentanterne i skolebestyrelsen vælges, men også i forhold til, at de øvrige elever skal informeres om de beslutninger, som træffes i skolebestyrelsen.

Derfor ser vi i dette afsnit nærmere på kommunikationen mellem skolebestyrelsen og de elever, som ikke er med i bestyrelsesarbejdet.

Elever informeres ikke om skolebestyrelsesarbejdet

Det er et fælles ansvar for skolebestyrelsen at holde alle skolens elever informeret om skolebestyrelsens arbejde og beslutninger.

I undersøgelsen har vi spurgt elevrepræsentanterne, om de orienterer de andre elever om, hvad der foregår til skolebestyrelsesmøderne. Her svarer knap hver tredje (32 pct.), at de ikke fortæller skolekammeraterne, hvad der bliver bestemt til møderne. Se figur 13.

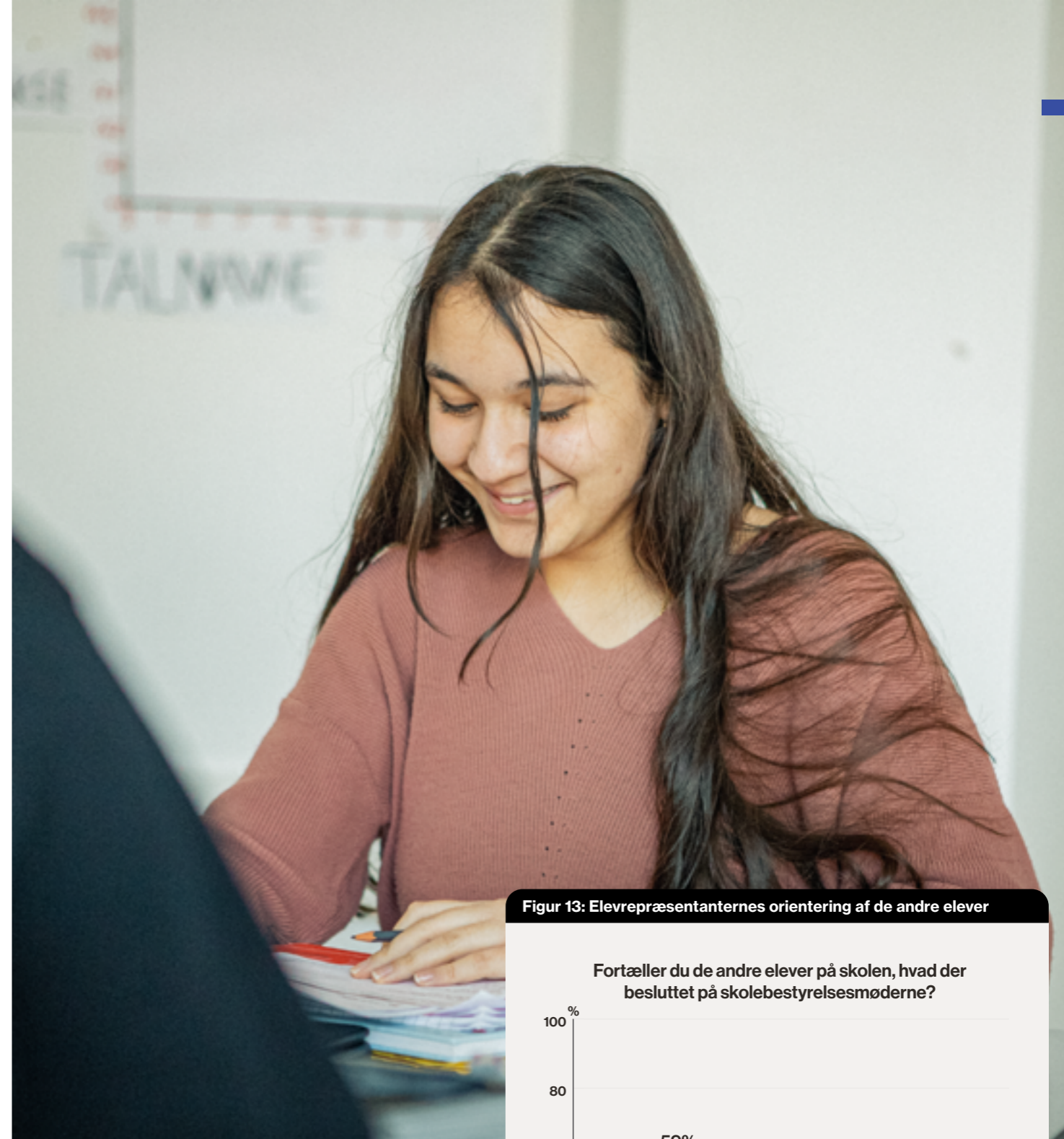
Det udfordrer dermed princippet om, at de elever, der ikke sidder med ved bordet til skolebestyrelsesmøderne, også skal vide, hvad der foregår i de fora, hvor de er repræsenterede.

Opsummering af undersøgelsesresultater

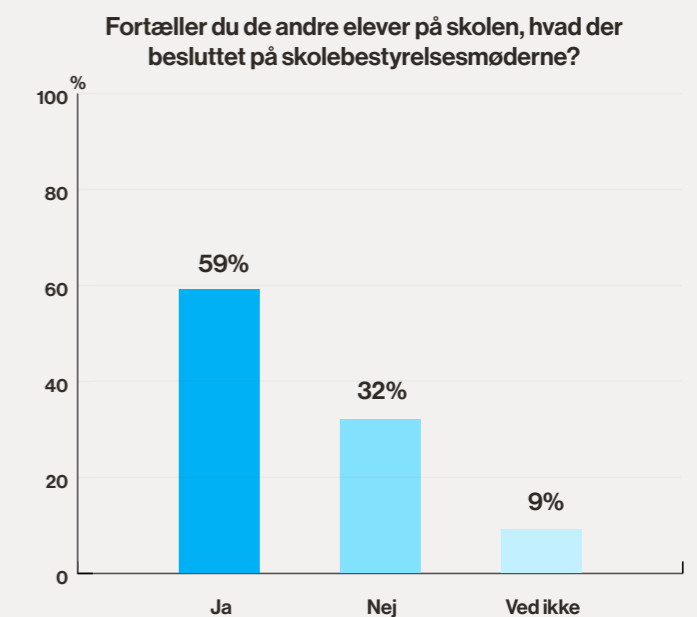
- Knap 1 ud af 3 elevrepræsentanter orienterer ikke de øvrige elever om beslutningerne truffet i skolebestyrelsen.
- Da det især er forpersonen og næstforpersonen i elevrådet, der repræsenterer eleverne i skolebestyrelserne, sker tilbageberapportering om arbejdet i bestyrelsen hovedsageligt gennem elevrådets kanaler – fra forpersonen for elevrådet over elevrådets klasserepræsentanter ned til den enkelte klasse.
- Tre eksempler fra elevernes besvarelser fremstår som *best practice*: 1. Der skal være afsat et fast tidspunkt til

tilbageberapportering. 2. De øvrige elever skal kunne få besvaret deres spørgsmål til skolebestyrelsens beslutninger. 3. Elevrepræsentanten i bestyrelsen skal kunne tage de øvrige elevers tilbagemeldinger med til skolebestyrelsesmøderne.

- På nogle skoler er det lærerne og ledelsen, der giver besked til eleverne om beslutningerne i skolebestyrelsen – mange steder foregår det skriftligt via Aula eller skolens hjemmeside. Orienteringen kan også ske klassevis eller til hele skolen samtidig. Den kan være lejlighedsvis eller fast tilbagevendende.

Figur 13: Elevrepræsentanternes orientering af de andre elever

Note: 320 besvarelser. Spørgsmål: "Fortæller du de andre elever på skolen, hvad der bliver besluttet på skolebestyrelsesmøderne?". Kilde: Danske Skoleelever.

Flere måder at orientere om skolebestyrelsesarbejdet til alle skolens elever

Blandt de 59 pct., der har svaret ja til, at de orienterer skolens andre elever om skolebestyrelsesarbejdet, træder særligt to tilgange frem: 1) Orientering via elevrådet som bindeled mellem skolebestyrelsen og eleverne og 2) direkte besked fra skolens ledelse og lærere.

Elevrådet som bindeled mellem skolebestyrelsen og skolens øvrige elever

De fleste elevrepræsentanter i skolebestyrelserne er også med i elevrådet. Omkring halvdelen af svarpersonerne i undersøgelsen angiver således, at elevrepræsentanterne i skolebestyrelserne tilbagerapporterer fra bestyrelsesmøderne til de øvrige elevrådsmedlemmer. Efterfølgende melder elevrådsmedlemmerne som oftest tilbage til deres egne klasser:

"(Før eller) efter skolebestyrelsesmøderne holder vi elevrådsmøde. Her fortæller formændene, hvad der er sket og besluttet til det forrige bestyrelsesmøde. Efter elevrådsmøderne fortæller repræsentanterne fra hver klasse klassen om, hvad der er blevet snakket om."

Repræsentanterne i elevrådet kan have et fast indlæg til morgensamling for hele skolen eller under den enkelte klasses "klassetid":

"Vi gør det sådan, at elevrådet og skolebestyrelsen har et kort punkt på vores ugentlige klassemøder. På den måde får vi hurtigt oplyst om de seneste nyheder og inddraget resten af skolen i hvilke beslutninger, der bliver truffet."

Nogle af respondenterne uddyber, hvordan det er vigtigt for dem, at alle børnene på skolen ikke kun bliver orienteret om - men også forstår - de beslutninger, der bliver taget på skolebestyrelsesmøderne:

"Vi holder et lille resume/referat fra skolebestyrelsesmødet på elevrådsmødet, så alle børn kan forstå det og fortælle det til deres klasse."

"Vi har bedt alle om, når de kommer tilbage til klassen, skal de stille sig op til tavlen og fortælle om, hvad der er sket. Så kan folk række hånden op, og spørge ind hvis de har noget. Og er der spørgsmål, som elevrådets medlemmer ikke kan svare på, kan de altid sende mig en besked på Intra om deres spørgsmål."

Modsat udtrykker en respondent, at det kan være et problem, hvis der ikke er afsat tid i undervisningen til at orientere de andre børn om skolebestyrelsesarbejdet.

"Vi fortæller det, men der er ikke rigtig tid i timerne til at fortælle om, hvad der er blevet vedtaget. Derfor er det ikke altid, at alle hører det eller hører efter, når man fortæller det."

Der er også flere skoler, som har udvidet de demokratiske processer således, at de elever, der hverken sidder i elevråd eller skolebestyrelse, alligevel kan få indflydelse på de løbende beslutninger, der træffes på bestyrelsesmøderne. Klassemøderne har ikke kun til formål at orientere. De skal også give de øvrige elever på skolen mulighed for at komme med input til skolebestyrelsen:

"Jeg tager 10 minutter af undervisningen fra klassen og fortæller, hvad der er blevet diskuteret og om de har noget jeg skal tage med der op næste gang."

Skolens ledelse og lærere giver besked til eleverne

En stor gruppe af elevrepræsentanterne svarer i undersøgelsen, at det er lærerne eller ledelsen, der orienterer skolens andre elever om, hvad der sker på skolebestyrelsesmøderne. Orienteringen kan være mundtligt eller skriftligt. De mundtlige beskeder er ofte kun lejlighedsvis, når de voksne selv ønsker at overlevere information f.eks. omkring ordensregler.

"Hvis der indføres en ny regel, så bliver vi informeret gennem lærerne"

De skriftlige beskeder er overvejende formelle referater fra bestyrelsesmøderne på Aula eller hjemmesiden. Flere elevrepræsentanter sætter spørgsmål ved værdien af den måde at informere den øvrige skole på.

"Vi bruger skolens website, dog er der ingen, der tjekker det, og der er ingen der ved, at der ligger et referat der."

Nogle skoler har derfor også indført alternative måder at udbrede information fra skolebestyrelsesmøderne.

"[...] Vi har en Facebook-side, hvor vi prøver så vidt muligt at informere alle om, hvad vi snakker om."

"Via SMS. F.eks. en fællesgruppe."

"De andre elever bliver informeret om de ting, der er vigtige for dem at vide på en tavle vi har. [...] Og alt andet er lidt lige meget for dem, så det bliver de ikke informeret om."

Årsager til manglende orientering

I undersøgelsen begrundes flere af elevrepræsentanterne, hvorfor de ikke orienterer resten af elevgruppen om beslutningerne på skolebestyrelsesmøderne.

Én gruppe anfører, at det er hensynet til den pålagt tavshedspligt til skolebestyrelsesmøderne, der gør, at de ikke deler deres viden med den andre elever.

"Jeg har tavshedspligt i skolebestyrelsen og må ikke uddele information. Hvis der er noget relevant for eleverne, bliver det sagt gennem vores skoleleder."

En anden gruppe påpeger, at de øvrige børn på skolen ikke interesserer sig for skolebestyrelsesarbejdet, herunder at de har oplevet manglende

interesse, når de har forsøgt at fortælle om emnet. *"De får ikke noget at vide om det [hvad der bliver besluttet til skolebestyrelsesmøderne red.]. Jeg er den eneste elev, der ved, hvad der bliver snakket om på møderne. Jeg har haft snakket med en god bunke elever, hvor jeg spurgte om de ville vide, hvad der bliver snakket om, og de var ret ligeglade [...]."*

"Jeg fortæller nogle gange om, hvad det er, der sker. Men det er de færreste, der er interesserede i at vide det."

En enkelt respondent udtrykker dét, som kan tolkes som frustration over den manglende interesse blandt eleverne, såvel som manglende opbakning fra ledelsen til at udbrede kendskab til bestyrelsesarbejdet blandt eleverne.

"Jeg har virkelig ingen ide om det, og min skoleleder vil ikke svare mig på det. Men da jeg lavede et spørgeskema om det, var flertallet imod at få det at vide."

Jeg tager 10 minutter af undervisningen fra klassen og fortæller, hvad der er blevet diskuteret (på skolebestyrelsesmødet), og om de har noget, jeg skal tage med derop næste gang.

UNICEF er FN's børneorganisation, og vi arbejder for alle verdens børn – også børn i Danmark. Vi arbejder for at styrke Børnekonventionens gennemførelse ved at advokere for forandringer, der opfylder, fremmer og beskytter børns rettigheder. Det gør vi bl.a. ved at bringe børns stemmer til bordet, hvor beslutninger træffes, og ved at styrke kendskabet til børns rettigheder blandt børn, unge og voksne.

Danske Skoleelever er en partipolitisk uafhængig interesseorganisation for skoleelever i Danmark - skabt af elever, for elever. Danske Skoleelevers formål er at skabe det gode skoleliv for alle elever. Vi varetager elevernes interesser over for politikere, presse og interessenter på skoleområdet. Dét gør vi fordi alle elever skal have en god skoledag.

